

Міністерство освіти і науки України
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)
Національна школа публічного адміністрування (Канада)
Варненський вільний університет Чорноризця Храбра (Болгарія)
Гентський університет (Бельгія)
Балтійська міжнародна академія (Латвія)
Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)
Покров Чехінвест s.r.o. (Чеська Республіка)
Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Україна)
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (Україна)
Київський національний університет будівництва та архітектури (Україна)
Державний торговельно-економічний Університет (Україна)
Сумський державний університет (Україна)
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського (Україна)
Ужгородський національний університет (Україна)
Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної
академії наук України» (Україна)
Державна установа «Інститут демографії та проблем якості життя
Національної академії наук України» (Україна)
Українська асоціація з розвитку менеджменту та бізнес-освіти (Україна)
Полтавське територіальне відділення Всеукраїнської професійної громадської
організації «Співка аудиторів України» (Україна)
Торгово-промислова палата України (Україна)

ЗБІРНИК

III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції **«СТАЛИЙ РОЗВИТОК: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ В** **УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ»**

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

05 червня 2025 року

ПОЛТАВА

**Ministry of Education and Science of Ukraine
National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»
Educational and Research Institute of Finance, Economy, Management and Law
(Ukraine)
National School of Public Administration (Canada)
Varna Free University «Chernorizets Hrabar» (Bulgaria)
Ghent University (Belgium)
Baltic International Academy (Latvia)
The International Research Education & Training Center (Estonia)
Pokrov Czechinvest s.r.o. (Czech Republic)
Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)
National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»
(Ukraine)
V. N. Karazin Kharkiv National University (Ukraine)
Kyiv National University of Construction and Architecture (Ukraine)
State University Of Trade And Economics
Sumy State University (Ukraine)
Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Bobersky (Ukraine)
Uzhhorod National University (Ukraine)
Public Institution «Institute for Economics and Forecasting of the National Academy
of Sciences of Ukraine» (Ukraine)
Public Institution «Institute for Demography and Quality of Life of the National
Academy of Sciences of Ukraine» (Ukraine)
Ukrainian Association for Management Development and Business Education
(Ukraine)
Poltava Territorial Branch of the All-Ukrainian Professional NGO «Union of Auditors
of Ukraine» (Ukraine)
Ukrainian Chamber of Commerce and Industry (Ukraine)**

COLLECTION

III International Scientific and Practical Internet Conference

«SUSTAINABLE DEVELOPMENT: CHALLENGES AND THREATS IN CONDITIONS OF MODERN REALITIES»

June 05, 2025

Poltava

УДК 330.34-021.87”363”:342.77
С 76

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
Національного університету імені Юрія Кондратюка заборонено

Редакційна колегія:

Онищенко С.В., д.е.н., професор;
Крекотень І.М., к.е.н., доцент;
Глебова А.О., к.е.н., доцент;
Глушко А.Д., к.е.н., доцент;
Гришко В.В., д.е.н., професор;
Карпенко Є.А., к.е.н., доцент;
Кульчій І.О., канд. держ. упр, доцент;
Птащенко Л.О., д.е.н., професор;
Свистун Л.А., к.е.н., доцент;
Чижевська М.Б., к.е.н., доцент;
Чичкало-Кондрацька І.Б., д.е.н., професор.

Сталий розвиток: виклики та загрози в умовах сучасних реалій : матеріали
С 76 III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 05 червня 2025 р. – Полтава :
Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2025. – 387 с.

У збірнику матеріалів Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції розглянуто теоретичні, методологічні й практичні аспекти, виклики та загрози розвитку суб’єктів господарювання та держави в умовах сучасних реалій.

Досліджено теоретичні та практичні аспекти співпраці влади, менеджменту підприємства та громадських інституцій у контексті цілей сталого розвитку. Визначено проблеми та перспективи стабілізації фінансової системи як умова євроінтеграції України. Висвітлено сучасний стан та перспективи розвитку міжнародної економічної діяльності України. Досліджено особливості бухгалтерського обліку, аудиту, контролю й оподаткування суб’єктів господарювання в умовах сучасних реалій, а також окреслено перспективи соціально-економічного розвитку країни в контексті євроінтеграції.

Збірник розраховано на фахівців із фінансів, економіки та менеджменту, працівників органів державної влади й місцевого самоврядування, науковців, викладачів, аспірантів і студентів.

УДК 330.34-021.87”363”:342.77
С 76

*Матеріали друкуються мовою оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори*

© Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
ISBN 978-966-616-186-7

Громадські організації, благодійні фонди, активісти, ініціативні групи відіграють дедалі вагомішу роль у процесі адаптації до глобальних викликів. Їх перевагою є гнучкість, тісний контакт із місцевими громадами та здатність швидко реагувати на проблеми. Вони формують громадську думку, мобілізують ресурси, здійснюють контроль за ефективністю реалізації політик, а також ініціюють соціальні інновації.

У кризові періоди, такі як війна в Україні або пандемія COVID-19, саме громадянське суспільство взяло на себе критично важливу функцію допомоги населенню, координації гуманітарної підтримки та напрацювання антикризових механізмів.

Сучасні глобальні виклики не можуть бути вирішені ізольовано. Співпраця бізнесу, держави та громадянського суспільства стає не альтернативою, а необхідністю. Синергія секторів дозволяє не лише адаптуватися до змін, але й формувати нову парадигму розвитку – більш гнучку, інклюзивну та стійку. Для цього потрібні довіра, прозорі правила гри, а також платформи взаємодії на всіх рівнях – від локального до глобального.

Список використаних джерел

1. Данилюк М.І., Шаповал І.В. Синергія взаємодії держави та підприємництва для забезпечення продовольчої безпеки в умовах глобальних викликів. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2023. № 1(35). С. 41–48.

2. OECD. Towards meaningful civil society participation at the international level. – OECD Publishing, 2025. 45 с. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/01/towards-meaningful-civil-society-participation-at-the-international-level_99c618fe/8ed04dc2-en.pdf

3. Onyshchenko S.V., Maslii O.A., Hlushko A.D., Cherviak A.V. Threats to Ukraine's SocioEconomic Security: Monograph. Poltava: National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», 2022. 375 p.

4. Evans P., Ferguson A. State-Society Synergy: Government and Social Capital in Development. University of California Press, 1997. 48 с. URL: <https://escholarship.org/content/qt8mp05335/qt8mp05335.pdf>

УДК 658.155.4:338

Биба В.В., к.т.н., доцент; Левчук А.М.

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)*

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

За сучасних ринкових умов господарювання перед підприємствами України стоять завдання підвищення конкурентоспроможності, стабільності й стійкості. Ефективне управління витратами є надзвичайно важливим, оскільки від величини витрат залежить прибутковість підприємства. У зв'язку із цим існує необхідність у формуванні ефективної системи управління витратами, яка дасть змогу досягти раціонального використання всіх видів ресурсів підприємства та оптимізувати витрати.

Дослідження та оцінка ефективності управління витратами є важливою функцією управління господарською діяльністю, оскільки зниження витрат призводить до збільшення рентабельності. Вивчення та аналіз витрат для їх оптимізації є основним чинником зростання прибутку. Поняття витрат в економічній науці базується на загальній ідеї обмеженості ресурсів і можливості альтернативного використання їх, оскільки вибір певного варіанта виробництва зумовлює втрату вигод використання відповідних ресурсів найкращим із можливих методів [1]. Підприємство будь-якої форми власності під час своєї діяльності здійснює певні витрати (матеріальні, нематеріальні, грошові і трудові ресурси), пов'язані з простим і розширеним відтворенням основних та оборотних засобів, виробництвом і

реалізацією продукції, наданням послуг, виконанням робіт, соціальним розвитком колективу тощо. Ефективне управління витратами відіграє найважливішу роль у процесі відтворення, адже покриття витрат на виробництво продукції дає змогу відновлювати і розширювати масштаб виробництва. Величина прибутку підприємства залежить безпосередньо від його витрат, оскільки витрати впливають на ефективність виробництва, ціноутворення і конкурентоспроможність продукції на ринку. Крім того, вивчення витрат дає змогу прийняти рішення про доцільність функціонування підприємства [2, 3].

Розглядаючи витрати як економічну категорію, дослідники з економічної теорії виділяють такі концепції та підходи до розкриття їхньої сутності:

1. маржиналістська (неокласична) і трудова концепції витрат;
2. економічний і бухгалтерський підходи до визначення витрат;
3. класичний (технологічний) та інституційний підходи до визначення природи фірми і витрат;
4. податковий підхід.

Слід зауважити, що в умовах ринкової економіки у формуванні ціни і, відповідно, доходів підприємств не менш важливу роль відіграють такі фактори, як попит, пропозиція, конкуренція тощо (на всіх етапах суспільного відтворення). Отже, розглядаючи витрати як об'єкт управління та контролю, доцільно під витратами розуміти вартісне вираження абсолютної величини споживаних ресурсів, необхідних для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства і досягнення ним поставленої мети.

В економічній теорії та практиці господарювання використовують різні системи обліку витрат виробництва, їх групування за окремими ознаками тощо. Це значною мірою ускладнює процеси дослідження ефективності управління витратами, вимагає дотримання певних правил, насамперед зіставності результатів обліку і розрахунків величини витрат у часі, за методами розрахунків, повнотою їх обліку тощо. Методологія та методика дослідження ефективності управління витратами повинна базуватися насамперед на обґрунтованій та цілеспрямованій класифікації витрат за певними ознаками, що дасть змогу забезпечити виокремлення різновидів витрат залежно від установлених цілей обліку на підприємстві та сформувати базу для планування, контролювання і регулювання відповідних пріоритетних груп витрат. У зв'язку із цим існує об'єктивна необхідність у формуванні ефективної системи управління витратами, яка дасть змогу досягти економії ресурсів та забезпечити стабільну рентабельність діяльності суб'єкта господарювання. Зростання ролі нових технологій у світі висуває нові вимоги до системи управління витратами як на рівні держави, так і на рівні підприємств [4].

Одним зі шляхів підвищення ефективності управління витратами на підприємстві є вдосконалення організації та методики здійснення внутрішнього контролю витрат на підприємстві. На думку Л.В. Нападовської, внутрішній контроль як функція управління є засобом зворотного зв'язку між об'єктом управління й органом управління, інформуючи про дійсний стан об'єкта та фактичне виконання управлінських рішень. Організація на підприємствах системи внутрішнього контролю забезпечує керівництво інформацією про дійсний фінансовий стан підприємства, а також дасть змогу окреслити шляхи зменшення собівартості продукції й підвищення конкурентоспроможності підприємства за рахунок установлення відхилень від бажаних значень витрат і причин їх виникнення. Організація внутрішнього контролю на підприємстві повинна здійснюватися з урахуванням факторів, що на неї впливають: організаційно-правової форми діяльності; форми власності; видів і розмірів діяльності; наявності достатніх фінансових ресурсів і матеріальної бази; організаційної структури підприємства.

Визначено, що поняття «витрати» певним чином пов'язане з поняттям «ресурси», тому що будь-яка діяльність підприємства неможлива без витрат ресурсів. Спочатку мають місце витрати ресурсів, а потім – результати, пов'язані із цими витратами. Таким чином, доцільно під витратами розуміти вартісне вираження абсолютної величини споживаних ресурсів, необхідних для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства і

досягнення ним поставленої мети. Вдосконалено класифікацію витрат підприємства для цілей управління, що містить оптимальну кількість ознак, розкриває цільове призначення та економічний зміст окремих видів витрат. Відповідно, необхідно класифікувати витрати за такими напрямками: для визначення собівартості і фінансового результату, для прийняття управлінських рішень та для контролю і регулювання.

Список використаних джерел

1. Ананкіна Є.А., Данилочкіна С.В., Данилочкіна Н.Г. Контролювання як інструмент управління підприємством: навч. посіб. К.: Юніті, 2012. 279 с.
2. Дідик А.М., Гнатів С.Б. Класифікація витрат для цілей управлінського та бухгалтерського обліків. *Логістика. Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2007. № 594. С. 219–228.
3. Філіп Л.В. Економічний зміст і класифікація витрат. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2011. № 36. С. 206–211.
4. Економічна теорія: Політекономія: підручник / За ред. В.Д. Базилевича; 6-е вид., перероб. і доп. К.: Знання-Прес, 2007.
5. Onyshchenko S.V., Glushko A.D. Additive deterministic models of enterprises activity financial results factor analysis. Економічний розвиток держави та її соціальна стабільність: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 15 трав. 2019 р. Полтава: Пусан АФ, 2019. Ч. 1. С. 30-32.

УДК 330.1

Билим Д.І.

Науковий керівник – Кулик В.А., д.е.н., професор

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

(м. Полтава, Україна)

ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ДО СВІТОВОГО РИНКУ: ДОСЯГНЕННЯ ТА БАР'ЄРИ

Економічна інтеграція України до світового ринку є одним із ключових напрямів державної економічної політики, що сприяє модернізації національної економіки, залученню інвестицій та розширенню міжнародної торгівлі. Важливим компонентом цієї інтеграції є співпраця з Європейським Союзом (ЄС), яка відкриває значні можливості для розвитку, але водночас супроводжується певними бар'єрами [1; 2].

1. Поглиблення інтеграції в енергетичну систему ЄС. Одним із найбільш значущих досягнень економічної інтеграції України є її включення до європейської енергетичної системи. У 2022 році Україна успішно синхронізувала свою енергомережу з європейською мережею ENTSO-E, що дозволило розширити можливості для експорту електроенергії та підвищити стабільність енергопостачання. Крім того, країна активно впроваджує європейські стандарти у сфері енергоефективності та переходу до відновлюваних джерел енергії.

2. Нетарифні обмеження та технічні регламенти ЄС. Попри значні досягнення, одним із основних бар'єрів економічної інтеграції України залишається наявність нетарифних обмежень та складних технічних регламентів ЄС. Українські компанії, які прагнуть експортувати продукцію до країн ЄС, змушені адаптувати свої виробничі процеси до жорстких санітарних, екологічних та технологічних норм. Це вимагає значних інвестицій у модернізацію виробництва та сертифікацію продукції, що може бути складним завданням для малого та середнього бізнесу.

3. Зростання обсягів торгівлі з ЄС. З моменту підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у 2014 році обсяги двосторонньої торгівлі значно зросли. Європейський Союз став головним торговельним партнером України, а структура експорту поступово